

NOV GROB

THOMAS JOSEPH

Premil je po sedem-mesečni bolezni Thomas Joseph, star 60 let, stanujoč na 6801 Edna Ave. Rodom je bil Sirec. Tu zapuša soprogo Sarah, šest otrok in tri vnuke ter sestro. Pogreb se je vršil danes zjutraj pod vodstvom Grdinovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Marona na Carnegie Ave. ter nato na pokopališče Calvary.

DEKLETA SE UČILO PO VZGLEDU NA MENIHE

LONDON, 20. okt. — Uprava nekega tukajšnjega zavoda za zašila dekleta je sklenila, da bi se gojenke najboljše "zbojšale," če bi videle, kako živijo pobožni benediktinci v samostanu Bucfast. Skupino deklet so odpeljali v samostan, kjer so se temeljito seznanile z vzgledom vrednim življenjem spoštovanih menihov. Toda po končanem obisku je sedem deklet bilo obsojenih na daljše zaporne kazni, ker so v samostanu kradle rožnevence, križe in medaljone.

AMERISKI AMBASADORJI ZBORUJEJO V LONDONU

LONDON, 23. okt. — Ameriški ambasadorji v deželah vzhodne Evrope, so se danes zbrali na dno-dnevni konferenci.

Zborovanju prisostvuje tudi pomožni državni tajnik George Perkins, ki je izjavil, da za enkrat ni mogoče omenjati vprašanja, o katerih bodo ambasadorji razmotrivali.

Na splošno se veruje, da bo eno od vprašanj na dnevnem redu konference zadeva spora med Titom in Kominformo.

Sovjetski državljani si predstavljajo življenje v Ameriki v temnih barvah

WASHINGTON, 23. okt. — Z radijske cenzure časopisov in učinkovitih motenj radio oddaj "Glas Amerike," si navadni sovjetski državljani predstavljajo življenje v Zedinjenih državah v zelo temnih barvah. Sovjetska propaganda in radio postaje silijo kajo življenje v Ameriki na svoj način, državljani pa nimajo prilike, da bi slišali drugo plat.

Tipični primer, kako so Zedinjene države predstavljene sovjetskimi državljani, so predavanja nekega Korionova, ki se ga smatra za strokovnjaka glede ameriških zadev. Korionov je na primer v enem nedavnem predavanju, ki je bilo oddano potom radio postaje za domačo službo, opisal življenje v Zedinjenih državah. Poslušalcem je med ostalim povedal:

"Zedinjene države se nahajajo pod vladavino pešice businesskih nagnatov, ki poleg tega vladajo tudi nad stotinami milijonov ljudi na ostalih delih sveta. Ker smatrajo Ameriko za svojo lastno imovino, monopolisti ropajo njeno bogastvo in obsojajo množice ljudstva na bedo in popolno zanikanje pravic.

"V dobi vseh ekonomskih kriz, ko so milijoni obsojeni na lakoto in siromaštvo, ti monopolisti ukazujejo uničevanje živeča, da bi ohranili svoje dobičke. Na deset tisoč galonov mleka se zliva v reke, na tisoče ton žita in ka-

KOMUNISTIČNI VODITELJI SO OBSOJENI NA 5 LET ZAPORA; PRIZIV VLOŽEN PROTI OBSODBI

NEW YORK, 21. okt. — Federalni sodnik Harold R. Medina je snoči obsodil 11 komunističnih voditeljev na zaporne kazni in globo od \$10,000 za vsakega od njih, toda odvetniki komunistov so takoj vložili priziv proti obsodbi na višje sodniji.

Z izjemo enega so vsi komunisti dobili 5 let zavora. Predsednik new-yorške komunistične stranke Robert G. Thomson je dobil 3 leta zavora zaradi izrednih vojaških zaslug v drugi svetovni vojni, ko je bil odlikovan z Distinguished Service Cross. Boril se je kot aradni narednik na pacifiškem bojišču.

Sodnik Medina je zavrgel zahtevo obrambe, da se komunistične voditelje izpusti na svobodo pod poročtvom, dokler višja sodnja ne potrdi ali pa zavrne pravorek. Vsi obsojeni komunisti so nato bili odpeljani v federalni zapor.

Eno uro po obsodbi je bil vložen priziv. O tem bo najprej podala svoj odlok okrožna apelacijska sodnja, toda če bi slednja potrdila pravorek nižje sodnje, imajo komunistični voditelji pravico, da vložijo nov priziv na najvišji sodnji. Takšni postopki se vlečejo več mesecev, možno pa tudi več let.

Odvetniki komunistov gredo tudi v zapor

Na zaporne kazni so bili obsojeni tudi odvetniki obtoženih komunistov in sicer zaradi obnašanja v teku obravnave.

Komunisti so najeli novega odvetnika, bivšega pomožnega justičnega tajnika O. John Rogge, ki se je zavzel za enega od obsojenih — newyorškega kouncilmana Benjamin J. Davisa. Rogge je izjavil, da tako zvani Smith akt, na osnovi katerega so komunisti bili obsojeni, krši ameriško ustavo. Kar se same

ve se rabi za kurjenje parnih kotlov ladij in lokomotiv, na tisoče akrov poljedelskih pridelkov se uničuje, da bi se ohranilo visoke cene.

"Industrijski razvoj Zedinjenih držav pada, medtem ko se ruski dviga. Depresije so pogoste in ameriški delavec ima polno zaposlitev le v vojni dobi, ko Wall Street žanje ogromne dobičke iz krvi in trpljenja. V prvi polovici leta 1949 se je industrijska produkcija v Zedinjenih državah znižala za 30 odstotkov in še vedno pada.

"Ta položaj je povzročil strahno brezposelnost. Šest milijonov delavcev je ob delo, 13 milijonov pa jih dela le nekaj ur na teden. To povzroča pošastno nasprotje. Z ene strani vidimo peščico milijonarjev, ki živijo v razkošju, z druge strani pa na deset milijonov, ki živijo v strašni bedi.

"Ugotovljeno je bilo, da so obrambni tajnik Johnson, tajnik zračnih sil Sygmington, Trumanov vojaški pomočnik Vaughan in ostali uradniki vmešani v prevare in razne špekulacije.

"Tisk in film igrajo sramotno vlogo pri moralni korupciji ameriškega ljudstva. Hollywoodski filmi hvalijo ropanje ter oglašajo nasilje in umore. Dovolj je, če omenimo naslove filmov: 'Samiec in samica', 'Peklenska mačka', 'Vragoljka'."

obravnave tiče, pa je dejal, da je del tragedije, ki se je uveljavila v deželi in da je že postalo zločin, če "poveste, kaj vam leži na srcu."

"Če je Smithov akt dober zakon, potem uničujemo svobodo, vsled katere smo bili močni," je rekel Rogge.

Odvetnik Abraham J. Isserman pa je apeliral na sodnijo, da se komuniste izpusti na svobodo pod varuštvo. Rekel je, da resno dvomi v krivdo obtožencev. Toda sodnik Medina je apel zavrgel in rekel, da bi vpošteval višje kazni, če bi Smithov akt ne omejil kazne na največ pet let zavora in \$10,000.

Komunisti so mirno odšli v zapor

Obsojeni in zaprti komunisti so: tajnik stranke Eugene Dennis, organizacijski tajnik Henry Winston, delavski tajnik John Williamson, michiganski državni predsednik stranke Carl Winter, član Politburoja in new-yorški kouncilman Benjamin J. Davis, urednik "Daily Workerja" John Gates, illinoiški državni tajnik Gilbert Green, podpredsednik CIO unije delavcev krznene in kožne industrije Irving Potash, ohijški predsednik stranke Gus Hall in prosvetni tajnik stranke Jacob Stachel. Predsednik stranke William Foster se ni zaradi resne bolezni zagovarjal in ni bil obsojen.

Komunisti so se le nasmehnili, ko je sodnik Medina izrekel kazne za vsakega posameznega.

Tajnik stranke Dennis, ki je bil v teku obravnave označen za enega vodilnih komunistov na svetu, je izjavil, da komunisti z največjim zaupanjem gledajo v bodočnost.

"Nas 11 komunistov se je krivično spoznalo krive zločine. Mi nismo krivi nobenega zločina, najmanj pa domneve, da smo bili v zaroti, da učimo in zagovarjamo nasilno spremembo vlade," je rekel Dennis, ki je bil obnem tudi eden od odvetnikov.

Dennis je obljubil, da se bodo komunisti še vnaprej borili za komunizem.

Kakšnih 1,000 komunistov je prepevalo pred sodnijo, ko so njihovi voditelji bili odpeljani v zapor.

Višinski napad obsodbo komunistov

NEW YORK, 22. okt. — Sovjetski zunanji minister Andrej Višinski je včeraj v teku debat Združenih narodov glede človeških pravic izjavil, da obsodba 11 ameriških komunističnih voditeljev, predstavlja "kršitev človeških pravic."

Višinski je obravnavo napadal in odgovoru na obtožbe ameriškega delegata Benjamin J. Cohena, ki je dejal, da je val despotizma zajel Českoslovaško in da je ljudstvo v vzhodni Evropi sistematično preganjano.

Na Generalni skupščini je Višinski vzkliknil, da je ameriški federalni sodnik Harold R. Medina ne samo poslal v zapor komuniste, pač pa tudi njihove odvetnike.

Amerika ni Bog, pravi Acheson

NEW YORK, 22. okt. — Državni tajnik Dean Acheson je snoči izjavil, da Zedinjene države ne morejo iz kaosa storiti red, kakor je to storil vse-mogočni Bog.

Acheson, ki je govoril na banketu A. E. Smith Memorial Foundation je rekel, da Amerika lahko drugim državam daje le omejeno pomoč, ostalo pa si bodo morale preskrbeti s svojo lastno voljo in napor. Opozoril pa je, da ameriška pomoč Evropi lahko vodi v ometajoče rezultate, toda tudi v popoln neuspeh kot na Kitajskem.

Državni tajnik je v svojem govoru povedal, da se Državni oddelek opira na kritiko ameriškega ljudstva za svoje ravnanje. V zvezi s tem je omenil "Belo knjigo," v kateri je pojasnjen polom ameriške zunanje politike na Kitajskem, rekoč, da je Državni oddelek kljub teh bolečin in neprijetnih dejstev vedno poročal ljudstvu pravo resnico.

LOJALNOSTNA PRISEGA JE PROTI-USTAVNA

TRENTON, N. J., 20. okt. — Apelacijski oddelek državne sodnije New Jersey je danes prinisel odlok, da je nova lojalnostna prisega za kandidate in javne uradnike proti-ustavna.

Po odloku sodnije besedilo prisega, kot so ga sprejeli v zakonodajni zbornici tako republikanci kot demokratje, gre čez meje ustave. Lojalnostna prisega je bila sprejeta kot mera za pobijanje "subverzivnih aktivnosti." Na osnovi te prisega, bi morali vsi kandidati in javni uradniki izjaviti, da niso člani "prevratnih skupin," ki stremijo za "strmoglavljenjem ameriške demokracije."

S sodnijskim odlokom o protiuustavnosti lojalnostne prisega je razveljavljena akcija legislativne zbornice New Jersey.

VZDRŽEVANJE BERLINA JE STALO \$252,540,000

FRANKFURT, 19. okt. — Ameriška zračna sila je danes naznanila, da je vzdrževanje Berlina za časa "blokade" stalo \$252,540,000. V to vsoto so vključeni stroški za gorivo, plače in vzdrževanje osobja, ki je sodelovala pri oskrbovanju Berlina zračnim potom.

Tako zvana "blokada Berlina" se je začela junija 1948. Zračni most pa je bil vklinjen 30. septembra tekočega leta. V stroške so vključena tudi razbita letala, med njimi 27 štirimotornih letal, osem dvomotornih in eno tovorno letalo. Vkupna vrednost teh letal je bila \$9,692,000.

KITAJSKI DIPLOMATI ZAPUSTILI MOSKVO

MOSKVA, 18. okt. — Kitajski nacionalistični diplomati so danes zapustili Moskvo. Jutri bo odpotoval vršilec diplomatskih poslov.

Uradniki nacionalistične ambasade so prenehali zastopati Kitajsko, ker je sovjetska vlada priznala novo vlado, ki je bila ustanovljena v Peipingu.

SKESANCI SE LAHKO VR- NEJO MATERI CERKVI

VATIKAN, 22. okt. — Centralni komitej za proslavo Svetega leta 1950 je danes naznanil, da bodo vsi katoličani, ki so bili izobčeni iz cerkve na osnovi pa-peževega ukaza o izobčenju kad-tolijanov, ki podpirajo komuni-zem, sprejeti nazaj, če se bodo skesali v teku svetega leta.

Znanstveniki svarijo, da bo Sovj. zveza zmagala pri atomski tekmi

Vodilni ameriški znanstveniki verujejo, da bo Rusija prekosila Zedinjene države na polju atomske energije v dveh letih

CHICAGO, 22. okt. — Vodilni ameriški znanstvenik na polju atomske energije Harold C. Urey, ki je za svoja raziskovanja dobil Nobelovo nagrado, je včeraj objavil članek, v katerem je izjavil, da bo Sovjetska zveza prekosila Zedinjene države pri izdelovanju atomskih bomb v dveh letih.

Urey trdi, da je produkcija atomskih bomb začela v Zedinjenih držav omahovati takoj po vojni, medtem ko Sovjetska zveza deluje z naglico, ki se jo lahko primerja z najvišjo naglico Amerike v vojni dobi. Po njegovem mnenju je ameriški program za atomsko energijo nezadosten in poln ovir, ker so malenkostne varnostne mere ali pa obtožbe o "komunističnih nagibih" večkrat pognale odlične atomske znanstvenike, da so z gnušanjem pustili svoje delo.

Ameriška Komisija za državno energijo, ni podala nobene izjave na obtožbe uglednega znanstvenika, ki je skupaj z dvema drugima znanstvenikoma objavil članek o napredku Sovjetske zveze, kar se tiče atomske energije.

Dr. Seitz veruje, da bo pri tekmi zmagala Rusija.

Profesor fizike na inoiški univerzi dr. Frederick Seitz je v članku, objavljenem v glasilu atomskih znanstvenikov, rekel, da je zelo možno, da "nas bodo Rusi prekosili v produkciji bomb in ostalem razvoju v zvezi z atomsko energijo."

Tretji znanstvenik, ki je podal podobno izjavo, je profesor botanike in urednik glasila Eugene Rabinowitch, ki pravi: "Mi nimamo nobenega razloga predmetvati, da nam Sovjetska zveza ne bo kos ali pa celo prevzela vodstvo, kar se tiče števila in strategične vrednosti atomskega orožja v relativno kratki dobi, recimo v teku petih ali pa desetih let, če ne bomo obnovili napore z naše strani.

"Ni ogroženo samo naše vodstvo pri atomski obrambi. Mi se celo nahajamo v nevarnosti, da bomo pri naši obrambeni zmognosti zaostali za Sovjetsko zvezo."

Rabinowitch je v članku dejal, da je najboljša obramba proti atomski bombi, če se nahajamo daleč od mesta, kjer bi eksplozirala. Po njegovem mnenju bi Rusija lažje razmestila svoje prebivalstvo in industrije kot pa Zedinjene države, ker je "policijska država" in ji take mere ne predstavljajo nobene ovire.

Rusija nedvomno izdeluje A-bombe

Urey pa je v svojem članku med ostalim rekel: "Ker je Rusija bila v stanju, da je v tako kratki dobi izdelala (atomsko) bombo, je povsem jasno, da napreduje prav tako naglo, kakor smo mi napredovali za časa vojne. Lahko bi v relativno kratki dobi imela za- logo bomb. Rekel bi, da bi čez dve leti vodstvo Zedinjenih držav bilo učinkovito zbrisano."

Urey je pristavil, da po njegovem mnenju Rusija pridobivlja atomske bombe.

Dr. Seitz pa je v svojem članku izjavil, da je ameriška maši-

nerija za razvoj atomske energije prišla v zastoj koncem leta 1946.

"Toda čeprav ponovno deluje, mi nimamo nobenih zagotovil, da se giblje z isto gonilno močjo kot se je to giblje ruska," je poudaril dr. Seitz.

MARIJA SE JE PRIKAZALA

NUERNBERG, 20. okt. — Rimsko-katoliške oblasti so danes imenoval poseben odbor psihijatrov in cerkvenih uradnikov, ki bo preiskoval zadevo devetih otrok, ki pravijo, da se jim "je prikazala Devica Marija."

Na tisoče romarjev je pohitelo v vas Thurn, kjer da so ti otroci videli Marijo. Samo zadnje nedelje je prišlo 15,000 vernikov, ki so klečali, molili in čakali Marijo.

Sestavljeni odbor bo poslal poročilo o svoji preiskavi v Vatikan, ki bo odločil, če cerkev smatra "prikazovanje" za resnični čudež.

MONTGOMERY PRAVI, DA NOVE VOJNE NE BO

LONDON, 22. okt. — Feldmaršal Viscount Montgomery, ki je poveljnik zapadno-evropskih oboroženih sil, je danes izjavil, da sedaj ne obstoja vojna nevarnost.

Skupini veteranov bitke pri El Alameinu je angleški poveljnik rekel, da se Anglija nahaja v nevarnosti, da pa to nevarnost ne predstavljajo oborožene sile, pač pa moralni in ekonomski položaj dežele.

"Ne bi se nikoli smelo reči, da smo mi rešili svet in da sedaj nisimo v stanju rešiti sami sebe, ker čeprav smo danes finančno in materialno izčrpani, ni nobene potrebe, da bi bili bankrotirani tudi v duševnem oziru.

Domače vesti

Pobiranje asesmenta

Članom društev, ki zborujejo v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. se sporoča, da se bo popiralo asesment za tekoči mesec v torek, 25. oktobra v spodnji dvorani.

Klub "Ljubljana"

Jutri, v torek zvečer ob 7.30 uri se vrši seja kluba "Ljubljana" v navadnih prostorih Slovenskega društvenega doma na Recher Ave. Članstvo se vabi na polnoštevilno udeležbo.

Seja gl. odbora Prog. Slov.

Članice glavnega odbora in zastopnice krožkov Progressivnih Slovencev se opozarja, da se nocoj ob osmih vrši seja glavnega odbora v starem poslopju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Vabi se vse na polnoštevilno udeležbo.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
#231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

ODGOVOR UREDNIKU "GLASA SDZ"

Nedavno mi je urednik "Glasa SDZ", g. A. Šabec, poslal nekakšna "Vprašanja in pojasnila 'udarniškega' uredniku." Odgovor sem mu v osebnem pismu, v katerem sem med ostalim povedal, da sem pripravil njegov dopis v celoti objaviti v E. pod pogojem, če bo moj odgovor njemu objavljen v "Glasu SDZ". Jasno je, da je ta pogoj popolnoma pravičen, logičen in v soglasju z navadami psov, kjer spoštujemo svobodo kritike. Zlasti to velja, ko gre za pojasnjevanje kontroverznih zadev med dvema urednikoma. Zal pa g. Šabec, ki je v svojem dopisu ostro kritiziral smernice E., ne dovoli, da bi se kritiziralo smernice glasila, ki ga on urejuje.

Zadnji teden je g. Šabec (brez mojega odgovora, seveda), objavil dotični dopis v klerikalno-domobranski A. D. Ker ne gre zgolj za "osebno polemiko", kot skuša zadevo predstaviti g. Šabec, pač pa medsebojno kritiko smernic dveh predstavov, ne bo napačno, če uredniku "Glasa SDZ" odgovorim v obliki odprtega pisma.—I. B., ured. E.

Cenjeni g. Šabec! V Vašem dopisu, objavljenem v A. D. 19. t. m. me oslavljate s "cenjeni (udarniški) tovariš." V istem dopisu ste pozabili na vsa pravila dostojne polemike in me obsuli s ploho surovih psov, ki so jasni odraz Vaše "visoke" kulture. Na te psovke, seveda, ne bom odgovarjal, ker se uredniku, ki ne ve kaj je dostojnost in častnikarska etika, sploh ne splača odgovarjati na podooben način. Toda o drugih zadevah se lahko govori bolj obsežno.

Neobveščeni čitateljem A. D., ki so potom Vašega dopisa slišali le Vašo stran zadeve, se bo menda zdelo, da je v tej polemiki nekaj "osebnega." Toda Vi sami najboljšje veste, da ta polemika gre daleč čez meje osebnosti, da se Vi dejansko vmešavate v način urejevanja E., da si celo dovoljujete svobodo, da mi kot urednik časopisa z določnimi političnimi smernicami dajete navodila, kaj naj "ponatisnujem" in o čem naj pišem. Če menite, da je to Vaša pravica in dolžnost, potem se boste morali spriznati tudi z mojo kritiko smernic časopisa, ki ga Vi urejete.

Naj najprej odgovorim na Vaše neopravičene kritike smernic E. in na Vaše nasvete, kaj naj objavim in kaj naj ponatisnujem.

Vi, g. Šabec, veste zelo dobro, da ima E. svoje določene smernice, od katerih se nikoli ni bistveno oddaljevala, čeprav so različni politični položaji v večji ali pa manjši meri vplivali na posamezne urednike. Na primer, ko ste Vi bili urednik E., je naša zunanja politika, vsaj zadnja leta, slonela na prijateljstvu in sodelovanju z vojno zavezničko Sovjetsko zvezo. Takrat se nobenemu častnikarju ni očitano ne-ameriško dejanje, če je pisal v polnem soglasju s tedanjo uradno ameriško zunanjo politiko. Tako je tudi Vam bilo omogočeno, da ste pisali navdušene članke o Sovjetski zvezi, njenem kolosalnem uspehu pod vodstvom Stalina, opravičevali njeno diktaturo in celo pisali o "komunistični in socialistični naravi slovenskega ljudstva." Od takrat se je ta zunanja politika naše dežele, posebno po smrti pokojnega predsednika Roosevelta, zelo spremenila. Ta politika je v znaku tako zvane "mrzle vojne" s Sovjetsko zvezo. Vstrieč s temi spremembami so se, seveda, tudi posamezni karakterji, med katere nedvomno spadate tudi Vi, požurili, da so svoja prepričanja prilagodili novemu položaju. Tako se danes lahko pojasni, zakaj Vi nimate isto mnenje o Sovjetski zvezi in njenemu voditelju in zakaj danes blatite in obsojate vse ono, kar ste nekoč s takšno verno poveljevali in hvalili. Vi temu pravite "priromal sem do svojega Kronštada." Jaz pa menim, da to ni nikakršen Kronštadt, da je to samo posebna lastnost gotovih elementov, ki se znajo brez vsakih notranjih potresov prilagoditi novemu položaju.

Zgleda, da Vas posebno peče, ker Vam s citiranjem odlomkov iz Vaših nekdanjih člankov v E. mimogrede obujam neprijetne spomine, na Vašo "subverzivno" preteklost. Toda niso ti Vaši spomini, ki so važni. Kar je važno je, da čitatelji in ljudje, ki želijo biti natančno informirani, dobijo jasno sliko stanja stvari. Tudi če se včasih oprem na mnenja izražena v E. v preteklosti, bi Vas to ne smelo vznemirjati, kajti Vi ne morete zahtevati, da se smernice časopisa, ki ga urejume, spreminja samo zato, ker sta dva bivša urednika doživela svoj "osebni Kronštadt" in priromala do uredništva A. D.

Kar se Vas osebno tiče, morate priznati, da sem vedno pravično poudarjal, da Vaša nekoč v E. izražena mnenja niso več Vaša, ker ste se jim kratkoma odpovedali. Tako je bilo tudi ob priliki članka "O diktaturah," ki je menda bil povod, da ste v A. D. objavili ta neolikani napad name. Pravično sem omenil Vaše sedanje mnenje, izraženo v časopisu, ki ga sedaj urejete, kakor tudi mnenje, ki ste ga podali kot urednik E.

Lahko pristavim, da končno ta izražena mnenja ne štejejo toliko, kolikor šteje moč argumentov. Vi lahko po vzgledu na svetopisemnega Petra zatajate samo resnico—resnica pa kljub temu ostane resnica.

Vi mi v svojem članku podajate celo vrsto nasvetov,

Dr. Jože Kastelic:

IZKOPANINE IZ SAMOVE DOBE NA BLEDU

Staroslovenska arheologija je ena tistih panog znanosti, ki je do osvoboditve le živovarila. To je razumljivo zato, ker se je v naši, niti ne sto let stari arheologiji obračala glavna pozornost na rimske ostaline in pa na prazgodovinske najdbe, pomembne pa bogatem orožju in nakitu ter pomembne za razna vprašanja najstarejšega življenja v Evropi. Staroslovenska arheologija pa ni mogla pokazati niti bogatih najdb niti ni mogla po svojem mednarodnem pomenu tekmovali z raziskavanjem starega Rima. Kljub takim razmeram pa so vendarle v zadnjih petdesetih letih prišli na dan dokaj številni staroslovenski ostanki. Dovolj je bilo krajev na Koroškem, na Štajerskem in na Kranjskem, kjer so bili najdeni skeleti v grobovih, obrnjeni proti vzhodu, in z drobnimi bronastimi obročki, tako imenovanimi "obsenčniki" pri glavah. Od glavnih krajev je bil vsekakor najvažnejši Ptuj, ki je na ptujskem gradu dal nad šestdeset staroslovenskih skeletov, ter Bled, ki je ob nestrokovnjakem izkopavanju vendarle prinesel zelo zanimive predmete. Toda sistematična raziskovanja v tej stroki vse do osvoboditve ni bilo. V glavnem se je dalo dognati, da pripadajo najdišča po Sloveniji posebni kulturni skupini vzhodnoalpskih grobov iz 9. in 10. stoletja, ki jo je treba pripisovati starim Slovencem. V grobiščih v vzhodni Sloveniji pa se kažejo namesto vzhodnoalpskega panonski tipi.

Medtem ko je slovenska arheologija svojo častno nalogo dokaj slabo in z zamudami reševala, pa se je v nemški znanosti pričela pojavljati v neakademski in neznanstveni obliki teza, da vse te najdbe hiso staroslovenske ampak germanske. Ker je v tej dobi pisanih virov za zgodovino Slovencev in Slovenije bore malo, so arheološki ostanki dobivali pri tem vprašanju vedno večji pomen. Kakor je znano, so skozi naše kraje v šestem stoletju šli zadnji Germani v Italijo. Po nemški tezi pa naj bi nekateri germanski odcepki v naših krajih še nadalje ostali in navezali svojo kolonizacijo Slovenije neposredno na kolonizacijo Bavarcev v devetem in desetem stoletju, ki naj bi bila mnogo večja, kot pa to trdijo slovenski zgodovinarji. Za vse te trditve so nemški znanstveniki (Dinklage, Schaffran) navajali predvsem arheološke najdbe. Ker je v materialu iz devetega in desetega stoletja res nekaj germanskega importa, kar je popolnoma razumljivo, saj je bila karolinška država takrat kulturna enota, je bilo za deveto in deseto stoletje tako postavljanje nemške teze za nestrokovno oko navidez pravilno in logično. Na drugi strani nihče ni tajil germanskega izvora najdb iz šestega stoletja v Sloveniji. Med obema časovnima mejama pa je bilo že dvestolet difference, v katerih najdb praktično sploh ni bilo. Kakor da v teh dvesto letih ni slovenska zemlja imale kulturnega življenja, ampak je še vedno ohranjala svoje germanske forme iz šestega stoletja in jih potem predala nekoliko spremenjene dobi karolinške države.

Jasno je, da je slovenska arheologija morala s trdnimi dokazi in predvsem z obseznim materialom odgovoriti na nemške teze in na interese nemške arheologije. V velikem izkopavanju v Ptuj, ki ga je izvedla Slovenska Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani pod vodstvom univ. prof. dr. Josipa Korošca, je prišlo na dan preko tri sto skeletov iz devetega, desetega in enajstega stoletja. Pridatki so bili bogati. Pokazalo se je, da Ptuj ni kaka skromna podružnica bavarske kulture, ampak, da je nosilec zelo tvorne kulture, ki je v veliko niti povešana s tedanjimi panonskimi kulturami, o katerih pa niti šovinistični nemški arheologi niso mogli trditi, da je germanskega izvora. Lansko leto je izkopavanje Narodnega muzeja na Bledu prineslo drugih dvesto skeletov iz konca osmega in iz devetega in desetega stoletja, katerih nakit in ostali pridatki so bili tako značilni, da je zopet mogoče govoriti o veliki samotvornosti blejske kulture. Tudi njene vezi z vzhodom, posebej s Hrvaško in Dalmacijo ter Slovaško niso bile majhne.

Izkopavanja v Ptuj in na Bledu sta bili torej v vsakem oziru močna znanstvena izjava proti nevzdržnim in apriorističnim nemškim tezam. Se vedno pa je zevala vrzel sedmega in osmega stoletja, v kateri je bilo le malo najdb. Slovani in posebej Slovenci so v tej dobi imeli še precej skupnih kulturnih potez z Avari in bi torej njihova kultura, ki bi se našla v grobovih, morala imeti značilnosti keszthelske kulture, ki se je najprej našla v veliki množini v kraju Keszthely ob Blatnem jezeru. Le malo pa je teh najdb v resnici bilo. Vsekakor jih je bilo tako malo, da o kakih keszthelski kulturi v Sloveniji ni bilo mogoče govoriti. Edino večje izjemo je predstavljala zopet Ptuj z arhitekturo staroslovenskega svetišča iz sedmega stoletja. To občutno vrzel pa je letošnje izkopavanje na Bledu odlično izpolnilo. Našlo se je skoraj sto skeletov, ki so bili pokopani prav tako v vrstah kakor lanski in prav na istem grobišču kakor lanski. Ta del grobišča, ki je vseboval stare skelete, je ležal v neki globeli, od katere se lanski del grobišča nekoliko dviga proti vzhodu. Letošnji skeleti so bili nekoliko bolj redki kakor lansko leto. Pokopani so v različnih globinah. Obrnjeni so proti vzhodu z različnimi odkloni bodisi na sever, bodisi na jug. Vendar iz vzhodne smeri v bistvu ne odstopajo. Dobro se vidi v letošnjem grobišču, od katerih je ena obrnjena bolj proti jugovzhodu, druga pa bolj proti severovzhodu. Zdi se, da je severovzhodna skupina nekoliko starejša. Pridatkov ima ta skupina nekoliko več kot pa jugovzhodna.

Večina leže skeleti iztegnjeni in imajo roke prekrizane na prsih ali pa v naročju ali pa imajo eno roko upognjeno, drugo pa iztegnjeno. Lanski skeleti pa so imeli skoraj redno normalno iztegnjene roke ob trup. Kljub temu, da je tudi letos običajna lega skeletov iztegnjena, pa je vendar od tega pravila precej izjem. Tako se dobi precejšnje število napol skrčenih skeletov ali pa skeletov, ki leže na trebuhu ali skeletov, ki imajo razne ude nepravilno položene. V vsem tem se letošnji grobovi zelo dobro ločijo od lanskih. Tudi antropološko je razlika precejšnja in zelo zanimiva. V lanskem skeletnem materialu prevladujejo izrazito lobanje dolgega tipa. V letošnjem pa take velike razlike med dolgoglavci (dolihokefali) in kratkoglavci (brahikefali) ni. Ker so letošnji skeleti približno za dvesto let starejši kakor lanski, pa bi po dosedanjih izsledkih evropske antropologije morali pričakovati še večje število dolgoglavcev. S tem se je pojavil zanimiv problem, o katerem bodo imeli naši antropologi še dosti povedati.

Najvažnejši pa je seveda arheološki material, ki je pri skeletih najden. Za keszthelsko kulturo so tipični okovi za nas, ki imajo živalsko figuro, dalje sekire, ki imajo na usesu podaljšek v obliki trna, in uhani v obliki obročka, na katerem je pritrjena okrasna košarica. Res na Bledu od vseh teh tipičnih predmetov nismo našli drugega, kakor okrasne predmete, to je uhane, razne zaponke, zapetnice in ovratnice. Okovov za pas in bojnih sekir, ki so najbolj tipični keszthelski inventar, pa nismo našli. Kako je to treba razlagati? Domnevam, da je ravno tako stanje in tak sestav naših najdb najboljši dokaz za slovenski značaj teh najdb in tega grobišča. Splošno je nam-

reč priznано, da so glavni nosilci okovov za pas in bojnih sekir bili Avari. Splošno je sprejeta teza, da je vsako keszthelsko grobišče treba posebej določiti, ali je avarsko ali slovensko in celo v mešanih grobiščih vsak posamezni grob ali vsako posamezno skupino grobov. Že L. Hauptmann je leta 1915 postavil trditve, da Avarov v večje število med alpskimi Slovenci Gorenjske in Koroške ni bilo, ker jih razmeroma zaprte alpske doline niso privlačile. Iz teh arheoloških in zgodovinskih premis lahko potegnemo ob blejskih najdbah dober zaključek: tipično avarski elementi keszthelske kulture na Bledu niso polnoma logično odpadajo, najdejo pa se taki keszthelski predmeti, ki niso tipično avarski in so torej še bolj zanesljivo staroslovenski.

Glede izvora posameznih predmetov, kakor na primer uhanov s košarico, ali uhanov s kocko — kajti ta dva tipa sta letos na Bledu predvsem zastopana — je seveda možno postavljati precej različnih tez. V glavnem bo verjetno, da vsi ti predmeti niso bili na Bledu izdelani in da predstavljajo v precejšnji meri import iz Keszthelyja ali iz drugih krajev Panonije. Na splošno izvirajo po formah iz prav najbolj zgodnjega srednjega veka, iz dobe preseljevanja narodov in celo iz pozne antike. V sedmem in osmem stoletju so se potem te forme samostojno razvijale nekje v Panoniji in po vsem videzu tudi nekje v območju vzhodnih Alp. Blejski tipi namreč lepo izpopolnjujejo razvojno vmesno stopnjo med takimi uhani, ki so se našli predvsem v Keszthelyju, torej na vzhodnem področju keszthelske kulture, in pa med takimi, ki so se našli predvsem v Raichenhallu na Bavarskem, druga pa bolj proti severovzhodu. Zdi se, da je severovzhodna skupina nekoliko starejša. Pridatkov ima ta skupina nekoliko več kot pa jugovzhodna.

Blejske najdbe so poleg tega sijajno pobile nemško tezo o kontinuiteti germanstva med preseljevanjem ljudstev v šestem stoletju in med kolonizacijo v enajstem stoletju. Ako bi bile arheološke najdbe iz sedmega in osmega stoletja germanske, potem bi morale biti tipično in zanesljivo merovinške, to se pravi take, kakršne pozna tedanja Italija, Burgundska, Po-renje in ostala področja germanskih naselitev.

Najznačilnejša za tako arheološko ostalino bi bila znana živalska ornamentika, to se pravi nakit, ki bi imel okras v obliki stiliziranih ali pa s kamni različnih barv obloženih živalskih figur. Take živalske ornamentike pa tu na Bledu ni. Nasprotno, celotni sestav teh najdb je popolnoma drugačen kakor so istodobne merovinške na zahodu. Stil te umetne obrti govori s popolnoma drugim jezikom in z merovinško kulturo nima nobene zveze. Kot izjema, ki to pravilo še bolj pokaže in napravi še bolj očitno, stoji med temi najdbami ena zaponka živalskega tipa, ki pa ne izvira iz sedmega ali osmega stoletja, temveč jo je treba datirati še v sedmo stoletje, ji dati langobardski izvor, njen pojav na Bledu pa pripisati ostalini, kakršna se pač v vseh časih in v vseh krajih iz preteklosti ohranja.

Keramike v teh grobovih skoraj ni bilo čeprav je fragmentov nekaj več kot v lanskih grobovih. Zanimiv je pojav ptičjih kosti v dveh grobovih v zvezi z ogljem, kar kaže najbrže na neke daritve ob pogrebu. Taki primeri so znani iz krajev Polabskih Slovanov.

Pod staroslovenskimi grobovi se je letos našlo približno meter globlje še eno majhno grobišče, ki pa ne pripada Slovanom temveč nekemu prazgodovinskemu prebivalcu na Bledu. Značilno zanj je, da so trupla sezga-

na in pokopana v žarah, ki so obdane s kamnitimi grobljami. Bronastih okrasnih pridatkov je zelo malo. Veliko pa je število nesežganih živalskih kosti, zlasti svinjskih in govejih, redko konjskih in pasjih. Procentualno razmerje med ostanki domačih živali bi kazalo na to, da je prebivalstvo bilo poljedelsko. Časovno je do sedaj težko to grobišče natančneje omejiti. Vsekakor ne bi mogli postaviti grobišča v starejšo dobo, kakor v peto stoletje pred našim štetjem. Možno pa je, da izvira iz stoletij vse do prihoda Rimljanov v naše kraje ob začetku našega štetja. Značaj teh najdb je še ilirski in ne keltski, toda Kelti so itak bili v Sloveniji le malo razširjeni. To velja še v prav posebni meri za Gorenjsko, ki pa svoje prazgodovine sploh še nima odkrite.

Iz povedanega je razvidno, da so že lani pomembne blejske najdbe z letošnjim izkopavanjem in z letošnjimi najdbami postale celota velikega znanstvenega, kulturnega in političnega pomena. Ne pretiravam, če trdim, da je letošnji del grobišča za staro slovensko zgodovino eden izmed tarjnih in nenadomestljivih temeljev. Po končanem izkopavanju bodo vsi ti predmeti razstavljeni v muzeju v Ljubljani, del pa se bo vrnil na Bled, kjer bo na blejskem Gradu v nanovo urejenem muzeju zavzel častno mesto.

Izkopavanje na Bledu izvaja Slovenska akademija znanosti in umetnosti, delo pa vrši strokovna ekipa Narodnega muzeja v Ljubljani. Antropološko delo je prevzel Institut za antropologijo na univerzi v Ljubljani. Deloma brigada je sestavljena iz študentov ljubljanske univerze, članov Ljudskih študentske mlade in iz dijakov državne šole za umetno obrt v Ljubljani. Izkopavanje vodi pisec tega članka. Izkopavanje na Bledu je prvim primerom sodelovanja raznih ustanov in organizacij in močno afirmacija slovenske znanosti doma in v tujino.

Zahvala
Zenski odsek farme SNPJ se zahvaljuje vsem, ki so darovali za nabavo kuhinjske opreme, in sicer Zenskemu odseku SDD na Waterloo Rd. (\$20), Mr. Frank Cerne (\$2) in Mrs. Katie Kogoj (\$2).

Društveni koledar
OKTOBRA

29. oktobra, sobota — Plesna veselica društva "Ribnica" št. 12 SDZ v SND, St. Clair Ave.

29. oktobra, sobota — Halloween party društva Comrades št. 566 SNPJ na SNPJ farmi

NOVEMBRA
6. novembra, nedelja — Jesenski koncert Glasbene Matice SND, St. Clair Ave., ob 4. popoldne

11. novembra, petek — Plesna veselica društva Modern Crusaders št. 45 SDZ v Slov. domu na Waterloo Rd.

12. novembra, sobota — Domača zabava Belokranjskega kluba v Hrvat. nar. domu na St. Clair Ave.

12. novembra, sobota — Plesna veselica društva "Brooklynski Slovenci" št. 48 SDZ v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

13. novembra, nedelja — Društvo "V boj" št. 53 SNPJ vprizvo igro "Svet brez sovražstva" v SDD na Waterloo Road.

20. novembra, nedelja — Predstava dram. zbora "Naša zvečeda" v Slov. društvenem domu na Recher Ave.
24. novembra, četrtek — Letni koncert pevskega zbora "Zarja" na Zahvalni dan v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

(Konec jutri)

BRANISLAV NUŠIČ:

LISTIČI

Odlomki iz zapiskov v požarevski kaznilnici 1888

I. Hote ali nehoti—ne glede na Mitrovo in Jurjevo—sem zapustil svoje dotedanje bivališče, ki je ustrezalo vsem zdravstvenim zahtevam: tu nisem imel nikakršne cenceljave gospodinjke, tu me ni nobena gospodična iz soseske dolgočasila z razglašenim klavirjem in z uglašeno ljubeznijo, in konec koncev je to bilo bivališče, okoli katerega je bilo toliko blata, da sem pogostokrat vzklikal: "O, blato srbske prestonice, kdaj bodo o tvoji usodi sklepali v občinskem odboru!" Zapustil sem, pravim, to stanovanje in prišel v skromno prebivališče v požarevski kaznilnici, koder na prvo oko srečujem vse obilje, ki ga je narava razsula po vrtu tega zavoda: slav-

čke, kvartopirce, čuvaje, ubijalce, pse in še kaj.

"Kocka je padla!" je vzkliknil Cezar, ko je prekorajčil Rubikon. Jaz sem se vzdrlžal in nisem zinil ne te ne kakšne druge zgodovinske besede, ko sem prestopil kaznilniški prag v celici št. 7.

Ječar, ki me je bil pripeljal, mi je nekaj zamomljal; kdo bi vedel, nemara je on črnil kaj zgodovinskega, kar pa sem preslišal.

Bože, pogledajte ječarja, res odkritosrčno sem nameraval opisati tega možaka, toda kako bi? To bi utegnilo napolniti knjigo desetih tiskovnih pol; ker pa se pri nas zelo težko razpečavajo knjige, ki obsegajo več kakor pet pol (izvemši tiste, ki jih napišejo načelniki raznih ministrstev), sem opustil ta pristrčni naklep. Dovolj, če vam povem,

da je bil od glave do pete podobno velikemu ključu jetnišnice. In ta gromozanski ključ je za menoj zaklenil vrata s ključem, ki je bil nekoliko manjši od nje, čim sem prestopil prag in preslišal njegove zgodovinske besede.

Neki pisatelj, ki je menda zelo znamenit, je izrekel naslednje neznamenite besede: "Človek je kralj vseh živali!" Jaz si sicer nikoli nisem laskal z veljavnostjo živalskega kralja; vendar sem ta trenutek, ko so se za menoj zaprla vrata, kar najbolj razločno občutil, da človek niti za to vlogo ni sposoben. O, kako majcena živalca je to, kar se imenuje človek. Vse tisto, kar krasi človeka kot človeka, so našli ljudje že pri živalih: značajnost in razum in lepoto in poštenost in odkritosrčnost in drugo,—toda tistega, kar ruši človeka kot človeka, pri živalih še niso našli. In takle slabič, kakršen je človek, bi se rad imenoval kralja živali!

Jaz, ki na tem svetu nisem bil niti stotinka tistega praška, ki se zaleze v uro in prisili človeka, da da uro v popravilo, jaz slabič sem premišljeval, ko so prvokrat škrtnila vrata za menoj, da bo zdaj tam zunaj vse šlo po zlu; da se zemeljska krogla ne bo več znala vrtiti, sonce ne bo pravočasno vzhajalo,—in vse to me je poražalo in ubijalo.

In malone sem zapel kakor psalmist David, samo da ne ob harfi, marveč ob kaznilniških rešetkah: "Mar sem se izenačil z onimi, ki gredo v grob in sem postal kakor človek brez moči!"

Pa me je brž potolažil neki jetnik, ki je bil menda zaradi tega zaprt, ker je znal tako lepo tolažiti: "Le brez skrbi, gospod," tako je začel govoriti, "tudi jaz sem mislil, da se brez mene ne bo moglo nič zgoditi, pa lejte: zdaj sem dve leti tu zaprt in sem te dni prejel pismo, da je moja žena rodila. Lahko, lahko, gospod, lahko se vse zgodi tudi brez vas!"

Te besede so padle kakor blagdežek na mojo razburjeno dušo, začutil sem v duši mir in sem naslonil glavo kakor Hugojevi Klavdij in misli so mi pričele rojiti, vzburile so se iznenada vse zburkane in prepletene in jaz sem se spomnil vseh, vseh vas, ki zdaj tole čitate, in sem popisal prvi list svoje beležnice.

O, kako težko je premišljevat, kadar si utesenjen med štiri ozke stene. Nekako te stiska, nekako ti ožijo misli in ti ne dajejo razmaha. Tam na široki, prostorni poljani, ki jo pokriva sneg ali drevje, življenje ali mrtvilo, tam se tvoj duh razsijlje, tvoje misli se razvejajo kakor obroči dima, ki se dvigajo, širijo in razgubljajo. Ali pa stremijo k daljnemu obzorju, prehajajo s predmeta na predmet tako urno, da niti najnovejši sekundni fotografski aparati ne bi bili mogli ujeti njihovih obrisov. Kakor valoviti obroči, ki se širijo iz tiste sredine, kamor si vrgel kamenček, se razširijo in se razhajajo, dokler ne pridejo do brega, kjer se ustavijo, razbijejo in razgubijo... V naravi je ta breg najbolj oddaljeno obzorje.

Moje obzorje pa so—štiri stene.

Mar ste že kdaj občutili, kako je s premišljevanjem v tesnem prostoru? Res, človek tudi v majhni, zdravi izbi pravilno diha, prav tako kakor v širni in visoki dvorani, toda spomnite se samo, koliko laže dihate v dvorani.

In spričo tega mislite, da sploh nisem mogel a čemer koli premišljevat? Tako sodite? So pa misli, ki ne zahtevajo prostornega obzorja. Premišljal sem o svoji ljubezni.

O ljubezni lahko premišljuje, pa naj bo sobica še tako tesna.

Vi, ki niste ljubili, za vas ljubezni ni. Vi, ki še niste videli njenega nasmeška, ne boste nikdar nikoli ljubili. Ne zamerite mi, ako v pesmih opevam raj in blaženost, kajti vi tega nasmeška ne poznate. Njen nasmehek me je naučil pisati pesmi, in—pesmi so me spravile v ječo...! Spominjam se, kako me je orožnik prignal pred mizo

upravnika kaznilnice, da me bo opisal kakor vsakega drugega obsobenca. Čim je omenil to in ono na meni, že se mi je zbudil spomin na njo.

"Vere pravoslavne?" Pa da, tudi ona je te vere.

"Tri in dvajset let?" Oh, ona jih ima šele šestnajst, njen obraz še odeva tista sladka meglica, ki jo s sadja snema prvi vetr, z dekliskega lica pa prvi poljub. Šestnajst let! Musset bi v mislih na ta leta vzkliknil: "O Romeo! Julijina leta!... Leta, ko je dekle tako lepo z nedolžnostjo in tako bogato z lepoto!"

"Oči rjave!" Ne, ne, gospod upravnik. Ona ima črne oči, oči, ki uspravajo, in oči, ki prebujaajo; oči, ki prebujaajo; oči, ki žgo, in oči, ki blažijo.

Toda... nočem več misliti nanje. Ona je zdajle morebiti naslonila svojo lepo glavico na pernatu blazino in premišljuje, koga se bo v moji odsotnosti zaljubila.

A poljub, s katerim mi je ob slevesu potrdila ljubezen?

Oh, poljub je prva najbolj odkritosrčna in poslednja najbolj lažniva ženska beseda!

II.

Kajpada, vi si mislite, da ne znam napisati ljubavne zgodbe. O, jaz, ki sem ji prvi pel himne, jaz, ki sem za njo iztrošil vse svoje občutke in ji daroval na žrtvenik svoj mir, jaz, ki sem njej na čast postavil najlepšo piramido, popisano s psalmi,—jaz da ne bi znal napisati ljubezenske zgodbe!

Prvo poglavje

Hodila je sicerho jutro v prestoniški park. Sedela je z materjo vselej na isti klopi pod nizko, dehtečo akacijo. Tam je kaj brala ali opravljala kakšno drobno delo, starica pa je vselej pletla in naprezala oči skozi velike uokvirjene naočnike. Helena je bila vselej lepo opravljena in njeno čisto in snežnobežno lice—bi dejal—je kar najlepše soglašalo z jutranjo svežino narave. Nemirna je bila kakor aprilski priroda, njeni gibi in njeni pogledi so bili na oko kakor večna nestrpnost, ona sama pa kakor najsvetlejši pomladni dan.

Morebiti jo je predvčerajš-

njim mati oštevala, ker je tako nemirna. Izpustila je klobčič materinega pletila in se je klobčič odtotalikal celo do spodnje klopi na ovinku steze. In komaj je Helena poskočila, že se je sklonil neki visok in čvrst mladenič, ki je vselej sedel na klopi na ovinku druge steze—je bil profesorjev znanec po prvi ženi, Helenina mati pa nekakšna nepravna tetka njegovi sedanji tretji ženi.

"Oprostite!" Helena se je nežno in ljubezivo nasmehnila.

Mladenič se je lahko odkril in šel.

Minilo je še precej časa, dnevi so bili venomer lepi in na tisti klopi pod dehtečo akacijo Helena nikoli ni izostala, da ne bi

jutranje lepote mladega dne prikrasila za tisto, kar je dodajala z lastno lepoto.

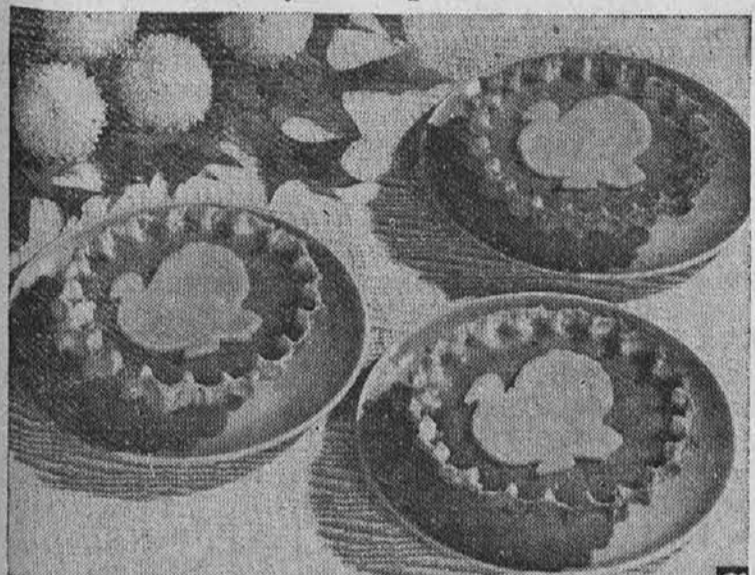
Nekoč, takole na jesen, se je ženil neki profesor živalstva; ženil se je tretjič, da bi poizkusil srečo. Vladimir—tisti mladenič, ki je vselej sedel na klopi na ovinku druge steze—je bil profesorjev znanec po prvi ženi, Helenina mati pa nekakšna nepravna tetka njegovi sedanji tretji ženi.

Prišel je veseli dan profesorjeve svatbe.

(Dalje prihodnjic)

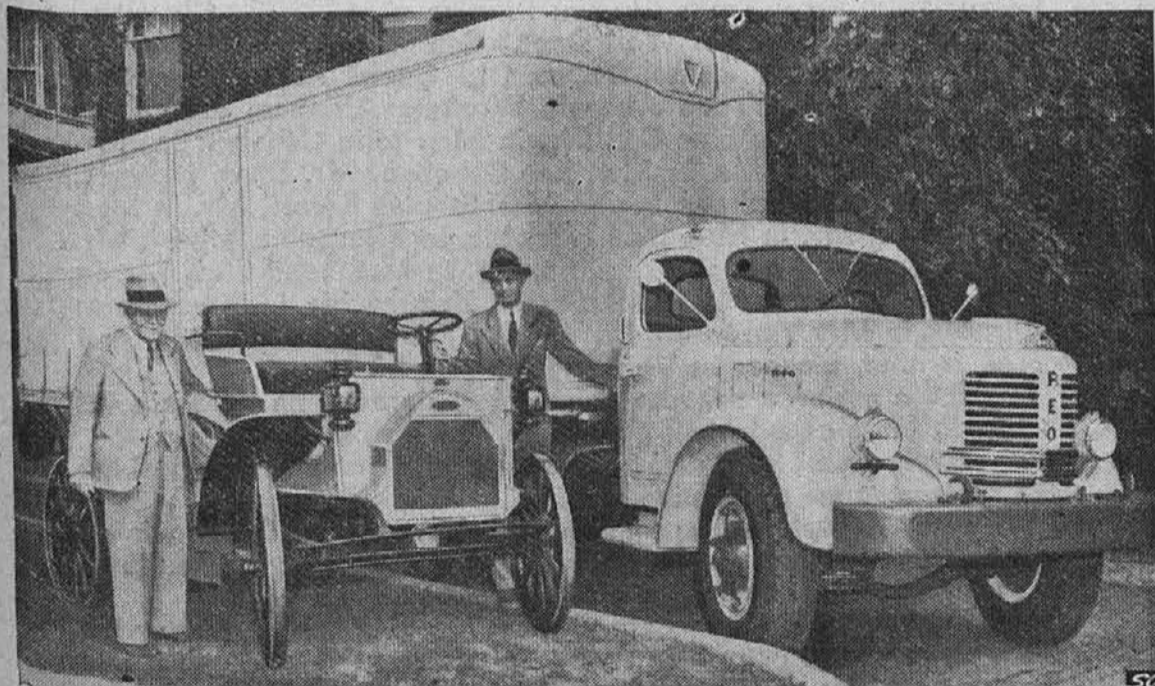
OGLAŠAJTE V ENAKOPRAVNOSTI

Holiday Pumpkin Tarts

Pumpkins and turkeys symbolize our season of Thanksgiving perhaps more than any other foods, and when you bring them together artfully in a pumpkin tart with cheese cut in a turkey silhouette, you create a dessert in complete harmony with the idea of giving thanks for bountiful crops. Make individual pumpkin tarts by your own good recipe. Cut the turkey shape from a slice of pasteurized process American cheese. Make a paper pattern first to fit your tarts. Lay the turkey pattern on a cheese slice and cut around it with a knife. Quite easy to do, tremendously effective in appearance, and as wonderfully good eating as cheese and pastry always is.

Auto Pioneer Still Going Strong on Anniversary

Ransom E. Olds, left, at 85 the only living member of America's early automotive pioneers, takes part in the 45th anniversary of the company bearing his initials—Reo. With Mr. Olds is Joseph S. Sherer, J.F., President of Reo Motors, Inc., and Reo trucks of today and yesterday. The 1950 Reo is powered by the company's new Gold Comet engine, recently

introduced. The company, originally named the Reo Car Company, was formed on September 27, 1904. Just 185 days after ground was broken for the first small building in Lansing, Mich., a carload of new Reos was shipped. Reo today manufactures trucks, transit coaches and school buses, and is the world's largest producer of power lawn mowers.

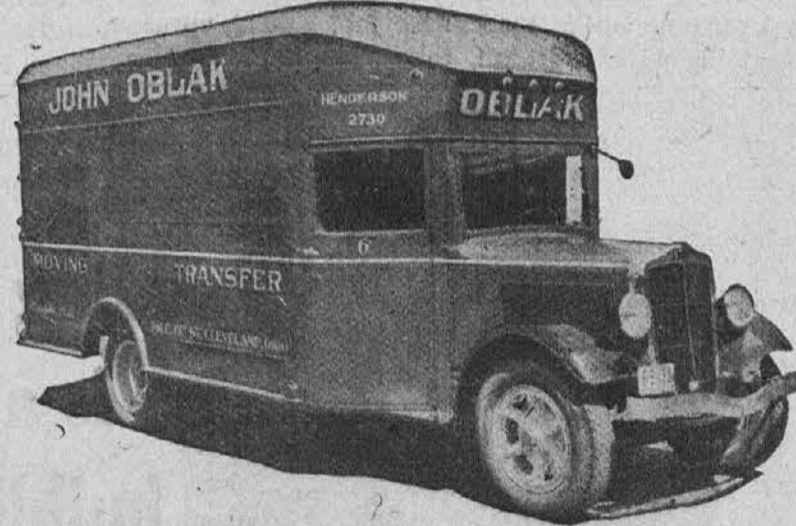
ZAVAROVALNINO

proti ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd. preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite: ENdicott 0718

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 2730

MÍSKO KRANJEC

OS ŽIVLJENJA ROMAN

KDOR NI DELAL

(Nadaljevanje) Napravil je to tako, da je najprej zvalil otroke, da so se šli skrivati. Med skrivanjem je smuknil v klet in tako opravil svojo stvar. In potlej ga ni več nihče našel. Kadar se je na tej pečki pekel krompir, je bilo vedno prijetno v sobi. Po celi hiši je dihalo. Na krompirju se je delala vedno tista lepa rumena skorjica, ki je bila tako okusna. Potlej so vsi otroci stali okoli. Ko pa se je krompir že skoraj dospel, se je kateri z Jožkom sprl, in medtem ko se je oni ravsal z njim, so drugi planili po razre-

zanih rženih in jih tlačili v usta. In ko je Jožko onega premagal, so se drugi že poskrili in odnesli svoje.

Tega se je Ana spominjala, ko je zdaj stopila k očetu in za trenutek postala pri durih. Oče se ni gnil. To je bila njegova navada, ki jo je Ana dobro poznala.

"Kaj vam ni prav, da sem prišla?" je naposled rekla, ko je že dolgo tako stala.

"No, zastran mene, ali prideš ali ne, to ni važno."

"Pisali ste mi, naj vam pošljem denar za krave."

"Da, rekli ste mi, naj ti piše. Matija ni hotel, pa je Kati-

ca opravila. Mogoče bi bilo bolje, da ne bi pisali. Saj nam nisi nič poslala."

"Nisem poslala," je rekla užaljeno. "Seveda nisem. Kaj mislite, da imam jaz denarja na kupe in to, kadar si kdo izmisli, da bi ga rad imel? Midva ga zasluživa in morava varčevati, ako hočeva kaj imeti. Pa sem si mislila: Zdaj še delajva nekaj mesecev, potlej se pa lahko vrneva in kupiva, kar je treba. Do pomladi je še dolgo. Pozimi nihče ne potrebuje krav, ni mogoče delati."

"Da," je rekel Marko, "takrat smo res potrebovali, vsaj jaz sem mislil, da bi bilo dobro, če bi jih imeli. No, ker ni bilo, je Matija drugače ukrenil. Tako smo naposled vendarle nekaj posejali."

"Oh, saj nič ne de," je rekla hči, "ako vam ni prav, da sva prišla. Midva sva toliko prišla, da si lahko opomoreva. Saj

sem tako mislila: Bog ve, kako bo pri vas. Lahko, da vam dam denar, nazadnje pa mi kdo ta denar vrže nazaj in me prežene. Pa sem si mislila: on lahko odide na delo in počasi si postavi hišo. Zemlje pa nekaj imava in ako bog da, počasi še kaj dokupiva." Tako je govorila. In to je vznemirjalo očeta.

"Zemljo imata?" je vprašal osupel. "Kje pa? Radoveden sem, kje je tista vajina zemlja."

"No, saj ste vendar dobili name in oral."

Marko je molčal. To, kar je zdaj izvedel, ni bilo najprijetnejše. Tako torej mislijo? Prihajali bodo in vsak si vzame svoje. Zdaj šele je sprevidel, kako je bilo varljivo vse, kar je on sanjal o zemlji. Dalec naprej je videl na tem gruntecu lepo novo hišo, ki bi imela dovolj prostora. In ta hiša ni bila več tako siromašna, temveč je imela najst lepših oralov gosposke

zemlje. To ni bilo malo. In vsemu temu gospodari on. Prav za prav ne gospodari, ker on je že prestar. Drugi gospodarijo, vendar, on je tisti, ki ima zadnjo besedo pri vsem.

Zdaj pa taka sprememba in to, ko še niso začeli z delom. Komaj so dobili zemljo, že prihajajo in vsak bo zahteval svoje.

"Da, nate sem dobil," je rekel naposled, "to je res. Ampak, to je za enkrat še moje, jaz sem gospodar in dokler se mi ne zdi, mi ni treba dati stran."

"Ni vam treba, res, ko pride zopet komisija, vam odvzame, ako ne boste hoteli dati. Mi, počakaj, smo družina zase in hočemo tu ostati. Jaz imam pravico tu biti. In kot družini nam bodo morali dati zemljo. Vzeli pa jo bodo tistim, katerim so dali preveč; in ker so zame in otroke dali vam, jo bodo vam vzeli. Saj vas nič ne silim. Kakor vam je drago. Nisem tako hotela, toda

zdaj pravite, da tu nimam nikake pravice.—Prosili ste me za denar. Zdaj, ko sem vam ga prinesla, ni treba ne denarja ne mene. Kako si pa boste obdelovali, kaj? Mislite, da bo kar tako raslo, ne da bi kdo delal? Mislite, da boste mogli orati brez živine?"

"Ne," je dejal, "to sam vem. A, ko sem te prosil, nisi poslala. Zdaj pa je Matija vzel vse v roke. On je jeseni posejal, on bo žet.—Sel je v mesto, da do pomladi toliko prisluži, da lahko kupimo krave. Potlej mi ni treba več tvojega denarja in tudi zemlje ne dobiš, da veš."

Kakor bi se osvestil, je postal oster in je šaril z Matijo. "Matije vendar ne boste mogli imeti doma," je oporekla. "Jaz sem pred njim in tudi Marko bi imel prej pravico. Potlej bi mi lahko delali doma vsak do svojega dvajsetega leta, nazadnje bi pa vi izročili zemljo naj-

mlajšemu, tistemu, ki bi najmanj trpel."

"Zastran zemlje bodi brez skrbi, jaz jo lahko izročim, komur jo hočem. Zemljo sem jaz dobil na svoje ime in nihče mi je ne odvzame, če jaz nočem. Zdaj se boste počasi vsi vračali, ko ste zavohali, da imam zemljo."

Ana je molčala. Nekaj se je obirala. Naposled pa, ko se je že okrenila, je še rekla:

"Potemtakem zdaj ne potrebujete denarja, za katerega ste mi pisali?"

"Ne," je rekel, "jaz ne potrebujem denarja od nikogar, ki bi s tem hotel postati gospodar tu. Kdor pa misli delati, dobro, zemlje je dovolj, da lahko vsi živimo."

(Dalje prihodnjic)

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

ČETRТА KNJIGA

(Nadaljevanje)

— Hvala. Viš, zdajle bi prižgal... — Grigorij je vzel ponudeno mo cigarete, stopil k piskru, stoječemu na klopi, dvignil leseni kolot in zajel vode. Bila je mrzla in malce slankljatega okusa. Grigorija je jed omamila, da je žejno popil dve veliki merici vode, potem pa z užitek prižgal.

— Kozaki nas ne pozdravljajo posebno, — je nadaljeval pripoved Fomin in sedel h Grigoriju. — Lani pred vstajo so jim vabili strah v pete... Imamo pa radovoljce. Kakih štirideset mož je pristopilo. Pa nam tega ni treba. Mi moramo vse okrožje dvigniti in pa, da bi tudi sosedni okrožji, hoprsko in ustmedvedičje, pomagali. Vidiš, potlej se bomo od duše do duše pogovorili s sovjetsko oblastjo!

Za mizo so se glasno pogovarjali. Grigorij je poslušal Fomina in naskrivoma pogledoval njegove pomagace. Niti enega znanega obraza! Še zmeraj ni verjel Fominu, mislil je, da se prenaheja, in je iz previdnosti molčal. Ampak tudi molčati ni bilo lahko ves čas.

— Če to, tovariš, resno govoriš, kaj pa bi radi? Novo vojsko začeli? — je vprašal in se trudil, da bi premagal spanec, ki ga je zmagoval.

— O tem sem ti že povedal. — Oblast premenjali? — Da.

— Kakšno pa boste postavili? — Svojo, kozaško! — Atamane?

— Nu, o atamanih za zdaj še ne bomo govorili. Kakršno oblast bodo ljudje izbrali, tako

bomo pač postavili. Toda ta reč ne gre tako brž in jaz se tudi ne spoznam na politiko. Jaz sem vojak, moja stvar je uničiti komisarje in komuniste, zastran oblasti pa ti bo Kaparin, moj načelnik štaba, povedal. On je pri meni glava za te reči. Bistra butica, izobražen. — Fomin se je nagnil h Grigoriju in zašepetal: — Nekdanji štabni stotnik carske vojske. Ni neumen fant! Zdaj spi v izbi, nekaj je zbolel, najbrž, ker ni vajen: pohode delamo velike.

V veži je bilo slišati hrup, topotanje nog, stopanje, zadržano rožljanje in pridušen klic: "Daj mu po grbi!" Za mizo so na mah utihnili pogovori. Fomin je ostro pogledal proti vratom. Nekdo jih je sunkoma odprl. Potleh se je zavalila v izbo bela sukljajoča se sopara. Visok možički, brez čapke, v prešitem vojaškem toplem suknjiču in sivih klobučnikah, je od glasnega udarca v hrbet omahnil naprej, napravil nekaj hitrih, spotikajočih se korakov in se močno zadela z ramo ob vogal peči. Iz veže je nekdo veselo zavpil, preden so se zadrsnela vrata:

— Nate še enega!

Fomin je vstal in popravil na bluzi pas.

— Kdo si? — je oblastno vprašal.

Moški v podloženem suknjiču je sopihal, si potegnil z roko skozi lase, poskusil skomigniti z lopaticami in se spačil od bolečine. Sunili so ga v hrbtanec s čim težkim, verjetno s kopitom.

— Kaj pa molčiš? Si jezik požrl? Kdo si, vprašam.

— Rdečearmejec.

— Iz katere edinice? — Iz dvanajstega preskrbovalnega polka.

— A-a, pravi tiček! — je odgovoril eden izmed za mizo sedecih in se zasmejal.

Fomin je nadalje spraševal:

— Kaj pa si počel tukaj?

— Zastavni oddelek... poslali so nas...

— Razumem. Koliko vas je bilo tu v vasi?

— Štirinajst mož.

— Kje so drugi?

Rdečearmejec je malo pomolčal in naporno razklenil usta. V goltancu mu je nekaj zagrgalo, od levega kota ust mu je curgnila po bradi tenka strujica krvi. Obrisal si je ustnice z roko, pogledal na dlan in jo otrl ob hlače.

— Ta sodrga... vaša... — je spregovoril z brbotajočim glasom in požiral kri, — pljučami je prebil...

— Nič ne de! Pozdravimo te! — je porogljivo rekel tršast kozak, vstal izza mize in pomežiknil.

— Kje so drugi? — je vdrugič vprašal Fomin.

— Odpeljali so se z vozom v Jelansko.

— Od kod si? Kje si doma?

Rdečearmejec se je zadržal v Fomina z vročino svetlikajočimi se sinjimi očmi, pljunil predse sprimek krvi in odgovoril že s čistim, pojočim basom:

— Iz pskovske gubernije.

— Pskovčani, Moskovčani... poznamo take... — je posmehljivo rekel Fomin. — Daleč, fant, si prišel s trebuhom za kruhom... Nu, konec besedi!

Kaj naj pa napravimo s teboj, a?

— Izpustiti me morate.

— Sila dečko si... Kaj pa, ali bi ga res izpustili, fantje? Kaj pravite? — se je Fomin obrnil k sedečim za mizo in se posmihal v brke.

Grigorij je pazno zasledoval vse, kar se je dogajalo, in je zagledal umerjene, razumevajoče nasmehe na rjavih, zagorelih obrazih.

— Naj pri nas služi kak mesec ali dva, potlej pa ga bomo

spustili domov, k ženski, — je rekel eden izmed fominovcev.

— Morebiti bi prav zares stopil k nam v službo? — je pobaral Fomin in zaman poskušal skriti smeh. — Konja ti bomo dali, sedlo, namesto klobučnik nove škornje s podloženimi štibalami... Slabo vas opremljajo vaši poveljniki. Ali je to obutev? Zuna je odjuga, ti pa v klobučnikah. Stopi k nam, a?

— Mužik je, saj še nikoli ni jahal, — je z narejeno tenkim glasom šepnil eden izmed kozakov in zaglumil.

Rdečearmejec je molčal. S hrbtom se je naslonil na peč in ogledoval vse s svetlimi jasnimi očmi. Kdaj pa kdaj se je skremžil od bolečine in na rahlo odprl usta, kadar ga je začelo dušiti.

— Ostanesh pri nas, ali kako? — je vnovič vprašal Fomin.

— Kdo pa ste vi?

— Mi? — Fomin je visoko dvignil obrvi in si z roko razgladil brke. — Mi smo borci za delovno ljudstvo. Mi smo zoper tlačanja komisarjev in komunistov, zdaj veš, kdo smo.

In tedaj je Grigorij na obrazu rdečearmejca mahoma zapazil nasmehe.

— Zdaj vem, kdo ste... Jaz sem pa mislil, kakšni ljudje so to? — Ujetnik se je zasmejal, pokazal s krvjo obarvane zobe in spregovoril tako, kakor bi ga novica, ki jo je zvedel, prijetno presenetila, ali v glasu mu je zvenelo nekaj takega, da so morali vsi prisluhnuti. — Po vašem se pravi, da ste borci za ljudstvo? Tako-o-o-o. Po mojem pa ste navadni tolovaji. In da bi vam služil? Nu, to ste šaljevci, res!

(Dalje priložnost)

ZARADI BOLEZNI

se proda trgovina z železino po vrednostni ceni na

6421 St. Clair Ave.

v poslopiju S. N. Domu

na St. Clair Ave.

ZIDANA HIŠA NAPRODAJ

7 velikih sob, 3 spalnice, "tile" kopalnica, zaprt porč in 2 druga porča; avtomatična gorkota na plin in vročo vodo; velika zgotovljena rekreacijska soba. Lota 46x220 čevljev, 19 sadnih dreves in zidana garaža za 2 avta.

17815 BRAZIL ROAD

ena cesta pred Neff Rd.

Philco Radio in Record Player

Z KABINETOM SE PRODA PO ZMERNI CENI SKORO NOV.

Pokličite po 4.30 uri popoldne

UT 1-2338

FORNEZI

Nove forneze na premog, olje, plin, gorko vodo ali paro vzpostavimo. Resetting stane \$15; čiščenje \$5. Premenimo stare forneze na olje ali plin.

CHESTER HEATING CO.

Govorimo slovensko

1193 Addison Rd., UT 1-9396

A. Malnar

CEMENTNA DELA

1001 E. 74 St. — EN 4371

Moški in ženske, ki morajo nositi

OPORE (TRUSSES)

bodo dobro postreženi pri nas, kjer imamo moškega in ženskega, da umerita opore.

MANDEL DRUG CO.

Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.

15702 Waterloo Rd. — IV 9611

AKO NAMERAVATE

PRODATI VAŠO HIŠO

za eno ali dve družini, pokličite nas

IVanhoe 7646

Realtor

Klub "Ljubljana"

Uradniki kluba "Ljubljana"

za leto 1949 so sledeči: Predsednik

Frank Derdich, podpredsednik

George Nagode, tajnik

John Barkovich, 20270 Tracy

Ave., tel. IV 3438, blagajnik

Louis Godec, zapisničarica

Louise Derdič, nadzorni odbor: John

Ludvik, John Oshaben, Louis

Zgonec, kuharica Angela Barkovich.

Seje se vršijo vsak zadnji

torek v mesecu ob 7.30 uri zvečer

v Slov. društvenem domu na

Recher Ave.

Naznanilo in zahvala

Globoko potrti in žalostnega srca naznanjamo vsem sorodnikom in prijateljem tužno vest, da je umrl naš ljubljani soprog, dragi oče in stari oče

1887

1949

JOSEPH SADAR

Zatisnil je svoje mile oči dne 26. septembra 1949. Pogreb se je vršil dne 28. septembra iz Joseph Zeletovih prostorov v cerkvi sv. Marije Pomagaj na Neff Rd. ter od tam po opravljeni slovesni sv. maši zadušnici in cerkvenih pogrebnih obredih na Calvary pokopališče, kjer smo ga položili v naročje materi zemlji k večnemu počitku.

Blagopokojnik je bil rojen dne 5. julija 1887 leta v vasi Šmihel pri Žužemberku na Dolenjskem.

V dolžnost si štejemo, da se tem potom iskreno zahvalimo vsem, ki so položili tako krasne vence h krsti dragega pokojnika. Ta dokaz vaše ljubezni napram njemu nam je bil v veliko tolažbo v dneh žalosti. Zahvalo izrekamo sledečim: Mr. in Mrs. Joseph in Mary Sadar, Mr. in Mrs. Steve Sabljak, Mr. in Mrs. Tony Sabljak, Mr. Valentin Zbačnik in sinu, Mr. in Mrs. Lloyd Bock, Emma in Ernie Novak, Eleanor in Charles Grebence, Mr. in Mrs. Anton Basar, Mr. Virant in družini, Mr. in Mrs. Mike Lovrich, Mr. in Mrs. Fred Kasper, Mary in Jack Brown, Mr. in Mrs. Frank Cigoy in družini, Mrs. Mary Lučić in družini, Mr. in Mrs. E. J. Freer, družini Crangle, Mrs. M. Skebe in družini, Mr. Joseph Pečjak, Mr. in Mrs. Edward Pečjak, Mary Pečjak, Mr. in Mrs. William Tomšič, Mr. in Mrs. Jack Gerbeck, Ethel Deckman, Mr. in Mrs. George Check, Mr. in Mrs. Louis Fortuna st., Mr. in Mrs. August Kramer, Mr. John Pugel, Mr. in Mrs. Lodi in Hilda Pugel, Mr. in Mrs. John Vidmar in družini, Mrs. Mary Ivec, Steve in Molly, Mr. in Mrs. Henry Pugel, Mr. in Mrs. Louis Fortuna ml., Mr. in Mrs. Erwin Swank, Mr. in Mrs. MacCaffery, družini Pрудnik, Julie, Jay in Tina družini, Betty in Frank, Mrs. John Yanchar Sr., Mr. in Mrs. John Yanchar Jr., Mr. in Mrs. Frank Skuly, Mr. in Mrs. William Yanchar, Mr. in Mrs. Ed Yanchar, Mr. in Mrs. Andrew Gulich, Mr. in Mrs. John Zuzek, sosedom iz Pearl St., Clowersville, New York, društvu Ribnica št. 12 SDZ, Cleveland Graphite Bronze—Thin Wall Dept., Committeemen & Stewards Local 19 National Acme, Tapco Old Guard Assoc., Swartout MESA Local 45, Tapco Aircraft Workers Alliance, Friends in Dept. 29 National Acme Co., Mr. in Mrs. John Oshaben Jr., Mr. John Oshaben Sr., Mr. in Mrs. Leo Oshaben, Mr. Steve Haberle, Mr. in Mrs. Ed Kirchner, Mr. in Mrs. Stanley Rotter, Mr. in Mrs. Pete Rotter, Mr. in Mrs. Carl Ivec, Mr. in Mrs. John Ropret, Mr. in Mrs. Louis Pibovec in družini, Mr. in Mrs. John Plut, Mr. in Mrs. Chester West, Mr. in Mrs. Frank Zabkar, Mr. in Mrs. Joseph Ule, Mr. in Mrs. Aaronson, Mr. in Mrs. Frank Fakult, Mr. in Mrs. Fred Jerome, Eleanor in Vera Krajic.

Dalje najlepša zahvala vsem, ki so darovali za sv. maše, ki se bodo brale za mir duši pokojnika.

Hvala vsem, ki so dali svoje avtomobile brezplačno v posluho za spremstvo pri pogrebu.

Našo zahvalo naj sprejmejo oni, ki so se prišli posloviti od njega, ko je ležal na mrtvaškemu odru ter vsem, ki so ga sprejmili na njegovi zadnji zemeljski poti na pokopališče.

Zahvalo izrekamo Joseph Zele in sinovi pogrebnemu zavodu za vzorno voden pogreb in najboljšo vsestransko posluho. Hvala čst. g. Angelites za obiske in tolažbo v dneh boleznin in opravljene pogrebne obrede.

Hvala pogrebem-sobratom od društva Ribnica št. 12 SDZ, ki so nosili krsto!

Prav posebno zahvalo izrekamo Mrs. Frances Fortuna in bratu Andy Sadar za vso veliko pomoč v boleznin in ob smrti.

Če se je slučajno izpustilo ime koga, ki je nam stal ob strani, nam bil v pomoč na en ali drugi način, ter izrazil svoje sočutje pismenim potom ali osebo v dneh naše žalosti, prosimo, da nam oprostite, ter se vsem enako najlepše zahvalujemo.

Ljubljani soprog in oče! Težka je bila Tvoja ločitev od nas. Kruti boleznin je sledila smrt in odnesli so Te v hladni grob. Naša srca pa so polna žalosti in naše oči polne grenkih solz, vsaj smo Te vsi ljubili. Tolaži nas zavest, da se snidemo enkrat tam, kjer ni bridkosti in bolečin, tam, kjer sije sonce sreče in ljubezni tam, kjer je večni mir. Spominjali se Te bomo vedno z ljubeznijo in hvaležnostjo do konca naših dni!

Zalujoči ostali:

MARGARET, soproga

JOSEPH ml., EDWARD in LADISLAV, sinovi

MARGARET, poročena HUGHES, hčerka

KATHERINE, MARY in MILDRED, sinahe

LEE HUGHES, zet

9 vnukov in vnučinj

ANDY SADAR, brat

V stari domovini zapušča sestro Rozi Tekavčič in več sorodnikov.

Cleveland-Euclid, Ohio, dne 24. oktobra 1949.

"Building World Peace is a lot like building a house"

• First, the foundation. We already have that. It's the deep desire for universal peace that fills every human heart.

Next, the sills and the floor joists. We already have them! They're the General Assembly, Security Council and other organs of our United Nations, through which the world's international problems can be worked out—and right now are being worked out—without resort to war.

Now—the framework. Already we see it growing—peace by peace—as we look at the record of what our UN has accomplished since its birth four years ago. Time and again, UN has protected us from war's terrors. Though only 4 years old, UN is a proved success!

Happy birthday, UN: We're for you! You're our best hope for peace. With you—we can get that House of Peace built!

October 24th

United Nations Day

This advertisement contributed by

ENAKOPRAVNOST

